

Gyakorlás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás.

A módszerek nem önállóan jelennek meg, a tanulási folyamatban összekapcsolódnak egymást erősítve, segítve a gyermek fejlettség szerinti befogadását.

Eszközök

Az eszközök érzéki, észleleti motivációival ösztönzik a gyermekeket az ismeretszerzésre, segítik érdeklődésük felkeltését, megtartását.

A tanulás eszköze maga a környező valóság, a természetes környezet, a valóságos tárgyak, élőlények (állatok) és azok makettjeiből, képeiből, rajzokból készített feladatok.

A valóságról szerzett tapasztalat alkalmazásához készített környezeti feladatok élethűek, színesek, nem tartalmaznak mesés elemeket.

A matematikai feladatokhoz felhasznált formák változatosak, színesek. Követelmény, hogy az eszközök ne csak az ismeretek, tapasztalatok megszerzését, alkalmazását szolgálják, hanem a gyermekek esztétikai érzékét is fejlesszék.

Munkaformák

A tanulási tevékenységben a mikro csoportos egyéni, individualizált munkaforma szolgálja legjobban a gyermekek egyéni képességfejlődését.

Frontális munkaformát ritkán, helyzethez igazítottan (testnevelés) szabad alkalmazni, mert e munkaforma során gyakran előfordul, hogy:

- ❖ a gyermek nem érti, amit az óvodapedagógus mond (előzetes tudáshiány);
- ❖ az óvodapedagógus nem értelmezi jól a visszajelzést, mert csak 3-4 gyermeknek van lehetősége válaszolni általában a kérdésekre, s ők nem reprezentálják az egész csoport tudását;
- ❖ a tanulandó anyag nem érinti meg a gyermeket, mert túl könnyű, vagy túl nehéz neki, mint ahogy az azonos feladat sem jelent egyformán sikert vagy sikertelenséget
- ❖ a jobb képességű gyermek gyakran szerepel, a gyengébb ritkán.

E munkaforma túlsúlyú alkalmazása esetén az egyéni különbségek nem csökkennek, hanem inkább halmozódnak.

A munkaforma pozitívumai:

- ❖ közösségformáló ereje van,
- ❖ lehetőséget ad a vélemények egyeztetésére,
- ❖ más véleményének fegyelmezett meghallgatására,
- ❖ beszélgetésre.

Csoport- és páros munkaforma alkalmazása esetenként indokolt, például közös rajz, festés, éneklés, mesehallgatás vagy két gyermek együttesen old meg a tanulásban egy szabályjátékot.

E munkaformák pozitívumai:

- ❖ együtt kell működni, figyelni kell egymásra,
- ❖ fejlődik az empátias- és toleranciaképességük,
- ❖ megismerik egymást,
- ❖ csökken a szorongás a tanulási folyamatban.

A tanulási rendszerben a mikrocsoportos egyéni munkaformát alkalmazzuk rendszeresen. A mikrocsoport kiscsoportot jelent, azt, hogy a kötetlen tanulásban – matematika, környezet, benti feldolgozás és ábrázolás – maximált létszámú gyermek vehet részt (a mese-és vershallgatásban, éneklésben részt vevők száma nem meghatározott), míg a csoport többi része játszik.

Tapasztalat igazolja, hogy 10-12 főnél magasabb létszám esetén már nem lehet megvalósítani az egyéni, individualizált munkát.

Az óvodapedagógus nem tudja figyelemmel követni a megoldásokat, megakadásokat, és nem tudja megadni a kellő segítséget.

Az individualizált munkával a gyermek egyéni sajátosságainak maximális figyelembevétele történik, az eredményesség érdekében. Ez adja az igazi egyéni fejlesztés alapját, a fejlesztés az egyéni elsajátítási folyamathoz, tempóhoz igazodik.

A gyermek önállóan végzi feladatát, tehát rendelkezik az egyéni feladatvégzéshez szükséges tulajdonságokkal (türelem, feladattudat, feladattartás, kitartás, önfegyelm, eszközhasználat stb.).

Egyéni feladatadásnál az óvodapedagógus ismerje:

- ❖ a gyermek előzetes tudását,
- ❖ aktivizálhatóságát,
- ❖ egyéni munkára való képességét,
- ❖ eszközzel való bánni tudását

Az óvodapedagógus irányítása direkt vagy indirekt. Folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek munkáját, nyugodt elmélyülésre alkalmas tanulási körülményt biztosít. Szükség szerint segít, értékel. A segítségnyújtás akkor eredményes, ha feltárja a megtorpanás okát.

Az egyéni tanulás pozitívumai:

- ❖ minden gyermek számára biztosítja az eredményes tanulást,
- ❖ a tanuláshoz az erőfeszítés árán elért siker kapcsolódik, ami fokozza a teljesítményt,
- ❖ pozitív attitűdváltozást eredményez a gyermeknek önmagához – önértékelés – és a tanuláshoz való viszonyában,
- ❖ gyarapodik tudása, saját előző szintjéhez képest előrelépés, fejlődés történik,
- ❖ egyéni bánásmódra, figyelemre alapozva pozitívan alakul a gyermek-óvodapedagógus viszony.

A tanulási folyamat során a gyermekek egyéni értékeinek kifejlesztésére mindig alkalmazzuk:

- ❖ a differenciált értékelést, mely a gyermekek képességeinek figyelembe vételével történik,
- ❖ a pozitív megerősítést,
- ❖ a felzárkóztatást, mely a szerényebb képességű vagy hátrányos helyzetű gyermekeknek többlet törődést biztosít,

VIII. TERVEZÉS

Az óvodai nevelés tervezettsége fontos, mert tudatos, felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. Ugyanakkor a jó terv a szabadságot, rugalmas alkalmazást, a gyermekekhez való igazodást biztosítja.

Szabadságot, mert a célok, keretek tervezettsége megadja az óvodapedagógusnak a kompetenciát a részletekben való elmélyülésre, a gyermekek egyéni fejlettsége szerint.

A tervezés alapelve minden területen egységes legyen – egyéni képességfejlesztés –, és mindenhol érvényesüljön, legyen az napirend, tanulás vagy munka.

A tervezés segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat.

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése.

Az óvodapedagógusnak azt a szintet kell megtalálnia, amit a gyermek már tud, illetve, amit segítséggel meg tud oldani. Ez a játékon keresztül a tanulásban – és minden más tevékenységben – jól látható.

A csoportnapló

A naplót a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a nevelési-oktatási intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 91. §-a alapján valamennyi óvodai gyermekcsoportban szükséges vezetni. A csoportnapló vezetése az OVIKRETA felületén történik.

Az óvodai csoportnaplóban egy nevelési évre, azaz szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-ig terjedő időre rögzíthetők az adatok és a feladatok.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- ❖ A gyermekek névjegyzékét, óvodai jelét,
- ❖ összesített adatokat a fiúk, lányok arányáról, illetve az életkorok arányáról,
- ❖ az SNI-s gyermekek számát,
- ❖ a bölcsődéből érkezett gyermekek számát,
- ❖ a napirendet,
- ❖ a hetirendet,
- ❖ a gyermekek születésnapjait,
- ❖ a nevelési feladatokat,
- ❖ a szervezési feladatokat,
- ❖ beszoktatási tervet,
- ❖ a fejlődést elősegítő tartalmakat,
- ❖ tervezett programokat,
- ❖ éves tevékenységi tervet + reflexió
- ❖ tematikus terveket (ősz, tél, tavasz, nyár)+reflexió
- ❖ értékelő feljegyzéseket,
- ❖ a hivatalos csoport látogatásokat (pl.: igazgatói látogatás),
- ❖ feljegyzéseket a gyermekekről,
- ❖ feljegyzéseket a gyermekcsoport életéből (ünnepek, rendezvények, események).

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend** biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. Napirendünk egész nevelési évben nem változik, illetve hetirendünk sem.

Míg a napirend minden csoportnál azonos, addig a **hetirend** csoportonként változó.

A **nevelési feladatokat** félévre tervezi minden csoport, melyek a következők:

- Az 1. félév: szeptember 01. – február 28.
- A 2. félév: március 01. – augusztus 31.

A **szervezési feladatok** havi bontásban vannak.

A nevelés és tanulás tervezése

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A fejlődési napló

A gyermek fejlődésének követése, a fejlődési napló:

A fejlődési napló dátumozott, tényfeltáró, helyzetelemző dokumentum, amely az OVIKRÉTÁBAN meghatározott szempontsor alapján - egyénenként külön-külön - folyamatosan (legalább évente 2x) rögzítjük a gyermekről szerzett tapasztalatainkat, fejlesztő feladatokat tervezünk, amelyek kiterjednek a nevelési, tanulási folyamatra is.

A fejlődési napló alkalmas a fejlődési folyamat követésére, a lemaradások, eredmények, egyénnek szóló feladatok meghatározására. Láttatja a program szerinti munka eredményességét, az esetleges hibákat.

Vezetése az óvodapedagógusok számára rendszeresen (azaz évente min. két beírás gyermekenként) kötelező.

A fejlődési naplóba leírtakat a szülőkkel meg kell ismertetni, aláírattni.

A fejlődési napló megfigyelési szempontjai

1. A gyermekek motoros fejlettsége

- nagymozgás
- finommozgás
- vizuomotoros mozgás

2. A gyermek kommunikációs fejlettsége

- beszédértés
- beszédprodukció

3. A gyermek szociális fejlettsége

- társas kapcsolatok
- játék
- éntfejlődés

4. A gyermek önállóságának fejlettsége

- önállóság
- önszabályozás
- szokások

5. A gyermek kognitív fejlettsége

- megismerő funkciók

A fejlődési napló vezetésével el kell érni, hogy:

- ❖ Minden óvodapedagógus tudja, melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.
- ❖ Az egyes gyermeknek tervezett feladat a gyermek ismeretében tudatos, pontos, képességfejlesztő legyen.
- ❖ Az óvodapedagógusok felelősséget érezzenek, felelősséget vállaljanak minden gyermek, minden területen (érzelem, szocializáció stb.) történő fejlődéséért.

IX. INKLUZÍV NEVELÉS

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATAINK

Intézményünk Alapító Okiratának megfelelően óvodai ellátásban részesül a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermek, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján, mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral, súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral küzd.

Óvodai nevelésünk során sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

Az együttnevelés a szakértői bizottság véleményének figyelembe vételével történik.

Az SNI-s gyermek fejlesztése érdekében együttműködünk a különböző szakemberekkel, szükség esetén igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásait, illetve utazó gyógypedagógus segítségét.

Az utazó pedagógus fejlesztő foglalkozásaihoz megfelelő helyet biztosítunk.

Egyéni fejlesztésüket specifikus fejlesztéssel oldjuk meg.

A pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat és a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítjük a pedagógiai folyamatokba.

A napi foglalkozásoknál figyelembe vesszük a gyermekek adottságait, képességeit és e szerint módosítjuk a foglalkozás témáit.

A gyermekek teljesítményeinek elemzése alapján az adott szükségletekhez igazodó módszereket alkalmazunk, probléma esetén alternatív megoldásokat keresünk.

Kulcs fontosságú kompetenciákat játékos formában fejlesztünk – főleg az önálló életvezetéshez szükséges képességeket.

Korai elemi készségeket fejlesztjük.

Szoros együttműködés – együtt gondolkodás a családdal, a szülőkkel.

Az SNI-s gyermekek integrált nevelése, fejlesztése

Célunk, hogy a speciális szükségletű gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe. Mivel minden gyermek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás, amely egyes esetekben részben az óvodapedagógus, részben más szakemberek által nyújtott speciális bánásmóddal egészül ki. Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Programunk felfogása szerint:

- ❖ minden kisgyermek fejleszthető,
- ❖ a gyermek meglévő képességeiből indulunk ki,
- ❖ azon képességeket, amelyeknek fejlődése részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett, szükséges segíteni, támogatni, fejleszteni.

A gyermekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más. A sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek, és csak másodsorban sajátos nevelési igényűek. Ez azt jelenti, hogy a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre nekik is szükségük van.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyanúgy joguk van az érzések, a tapasztalatok átéléséhez. Ezekről való megóvásuk annyit jelentene, mint kizárni őket a világból. Csak ők tudják érzékeltetni, hogy mire van szükségük. A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A sajátos nevelési igényű gyermekeknek önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. A pedagógus feladata, hogy a szükséges feltételek megteremtésében segítsen.

A sajátos nevelési igényű kisgyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt. Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyermekek képességstruktúrájuk bizonyos területén egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyermekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- ❖ A tevékenységorientált fejlesztés.
- ❖ A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- ❖ A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva nem speciálisan az adott tünetre, tünet-együttesre dolgozza ki a feladatokat, hanem a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyermek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichiáter, pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász, fejlesztőpedagógus) útmutatásait.
- ❖ Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.
- ❖ Ahány sajátos nevelési igényű kisgyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény és annyi integráló fejlesztés.

Az SNI-gyermekek fejlesztése a program szerint a gyógypedagógusokkal és a fejlesztőpedagógusokkal együttműködve, az óvodapedagógiai és a gyógypedagógiai szaktudást ötvözve történik.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogvatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogvatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d.) a gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

1. Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén, mint mozgásfejlesztés, önellátás-önkiszolgálás, játéktevékenység, nyelvi fejlesztés, éneklés-zenei nevelés, rajzolás-kézügyesség fejlesztése.

2. Látási fogyatékos (látássérült) gyermek

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre.

Az óvodai nevelésben részesülő **vak gyermekeknél** is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóság-hű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

Az **alig látó gyermekek** adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel.

A **gyengénlátó gyermekek** (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerorzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

3. Hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

A **nagyothalló** – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

4. Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

5. Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat **kell, hogy biztosítson:** az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére, a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére, a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

6. Beszédfogyatékos gyermek

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

7. Autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

8. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A befogadás előkészítése

Az óvodapedagógus teendői:

A sikeres integráció kulcsszereplője az óvodapedagógus! Általános elméleti felkészültsége, elfogadó, empatikus, de követelményeket állító személyisége, gyakorlati tapasztalata a kisgyermekkel való foglalkozás során fontos.

Ezek a speciális ismeretek a következők:

- ❖ Megismeri a kisgyermekről készült orvosi, pszichológusi, gyógypedagógiai szakvéleményt (értelmezéséhez szükség esetén más szakember segítségét kéri), a gyermek élettörténetét.
- ❖ Megismeri a szükséges speciális eszközöket, ismerkedik specifikus módszerekkel.
- ❖ A csoportszoba, a közösen használt helyiségek berendezésénél figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű óvodás sajátos igényeit.
- ❖ Felkészíti a csoportjában lévő gyermekeket a sérült társukkal való találkozásra.
- ❖ Felkészíti a csoportjába járó gyermekek szüleit. El kell fogadtatnia a szülőkkel és a kisgyermekkel a sérült gyermek jelenlétét a csoportban, nem eltitkolva a sajátos nevelési igény tényét, de nem is túlhangsúlyozva azt.
- ❖ Találkozik az SNI - s gyermek szüleivel (amennyiben lehetséges: családlátogatáson).
- ❖ Segítenie kell a gyermek beilleszkedését a csoportba, a többi gyermeket ezzel a segítőkészség irányába elindítva, de az SNI - gyermek számára az önállóságot nem csonkítva.

A gyermekcsoport felkészítése:

Az óvodáskorú kisgyermek magatartásformái, véleményük, elvárásai még nem kialakultak, egyértelműen a felnőttektől kapott mintákat követik. Elsődleges életterük a család, emellett fontos szerepe van az óvodapedagógusok példájának is.

A gyermekcsoport felkészítése is fontos a befogadás előkészítése során. Lényeges annak hangsúlyozása, hogy a sajátos nevelési igényű társuk nem tehet az állapotáról, ő is gyermekként lesz köztük.

Kezdetben többen segítsék: mutassanak meg neki mindent.

Az óvodáskor végére elvárható a gyermekektől a másságot elfogadó, természetesnek tartó, segítőkész magatartás a sajátos nevelési igényű társaik felé.

El kell fogadniuk, hogy az SNI-s gyermek bizonyos tevékenységekhez több segítséget kap a pedagógustól.

A gyermek fogadása:

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember.

Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

A gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

A megfelelő differenciálás csak akkor lehet sikeres, ha az óvodapedagógusok elsajátítják a szükséges gyógypedagógiai ismereteket, megszerzik a szükséges kompetenciákat.

A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL (BTMN) KÜZDŐ GYERMEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK CÉLJA, FELADATAI, ÓVODAI NEVELÉSÉNEK MEGSZERVEZÉSE

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelésének **célja**, hogy felismerjük és segítsük azokat a gyermekeket, akiknek a fejlődése valamely, vagy több területen jelentősen elmarad az életkora alapján jellemző szinttől.

Jellemző, hogy az óvodai életünk, egyes képességek, ill. a társas kapcsolataik terén nehézségeik adódnak. Mindez gátat szab harmonikus személyiségfejlődésüknek, a kognitív tevékenységek, ill. az ismeretszerzés iránti nyitottság alakulásának, társas kapcsolataik harmonikus alakításának.

Feladatunk a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek elfogadása, személyiségük tiszteletben tartása, beilleszkedésük elősegítése. Harmonikus, nyugodt és érzelm gazdag óvodai környezet biztosítása, melyben képességeik, készségeik önmagukhoz mérten is fejlődnek.

Kiemelt feladatunk a figyelmeztető jelek észrevétele, okok feltárása. A gyermek aktuális fejlettségi állapotáról a szülők reális, korrekt tájékoztatása. A pedagógiai szakszolgálat segítségadási lehetőségéről való tájékoztatás, annak kezdeményezése a szülők felé. Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, segítségnyújtás, tanácsadás.

Szükség esetén a pedagógiai szakszolgálat segítségének kérése, szakértői vélemény iránti kérelem írása.

A szakértői véleményben megállapított elmaradások, nehézségek, javaslatok alapján a gyermekhez és fejlődéséhez igazított **egyéni fejlesztés** megvalósítása, a gyermek fejlődésének nyomon követése.

A nevelési tanácsadás keretében biztosított szakemberek bevonása, azokkal folyamatos kapcsolattartás, együttműködés. Testi, lelki, szociális érettség kialakítása az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Az adott gyermekkel közvetlenül foglalkozó óvodapedagógusoknak a fejlesztő pedagógussal folyamatosan együtt kell működnie a gyermek megfelelő fejlődése, fejlesztése érdekében.

Az **együttműködés** során fontosnak tartjuk annak tisztázását, hogy a szakértői véleményben felsorolt fejlesztési javaslatok közül melyek azok, amelyek a kiemelt fejlesztést végző szakemberek kompetenciájába tartoznak, és melyek azok, amelyeket a pedagógus kollégák a gyermekcsoportban vállalni tudnak, ezáltal az óvodapedagógusok feladata.

Az **egyéni fejlesztési terv** alapján a gyermeket nevelő óvodapedagógus meghatározott időszakokra tevékenységeket tervez a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentumban. Az együttműködés további formája az alkalomszerű visszajelzés a gyermek aktuális állapotával kapcsolatban, illetve a szakember esetleges kérése egy már elért eredmény automatizálásában való közreműködésre vonatkozóan.

Az egyes részképességek fejlesztésének hatékony eszközei lehetnek a mindennapokban, a szabadidőbe beilleszthető tevékenységek, játékok, ugyanakkor ennek rugalmas megvalósítása érdekében mindkét óvodapedagógus együttműködése szükséges. Fontos, hogy megtaláljuk azt az időszakot, és keretet, melyben mind az adott gyermek, mind a gyermekcsoport figyelemmel kísérhető, támogatható.

A kompetencia érzet és a sikerélmény alakítása minden fejlesztő tevékenység, játék eredményességének a kulcsa. Bár nem egyértelmű okai a magatartási, beilleszkedési nehézségeknek a képességek terén rendszeresen átélt kudarcok, de másodlagos tünetként jelentős tényezői, kiváltói lehetnek a problémáknak.

A KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK CÉLJA, FELADATAI, ÓVODAI NEVELÉSÉNEK MEGSZERVEZÉSE

Feladatunk az érzelem dús, meleg, elfogadó, feltétel nélküli szeretetet biztosító környezet biztosítása, hiszen csak olyan légkörben tudja a gyermek az alkotó képzeletét kibontakoztatni, ahol elfogadjuk őt pozitív és negatív tulajdonságaival együtt. Mivel a tehetséges gyermek is elsősorban gyermek, kerüljük a túlterhelést, elsősorban a szabad választási lehetőségekre támaszkodva.

További feladatunk biztosítani az élmények, tevékenységek széles skáláját, hogy megfelelő érzelmi és motivációs háttérrel nyújtsunk, valamint hogy ne szűküljön be a gyermeki tevékenység a sikeresnek tűnő területre.

Az óvodás korú gyermekek esetében a személyiség megismerésének alapvető eszköze a megfigyelés, annak mindkét típusa, a mindennapi tevékenységek során történő spontán, és az adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés. Célunk a megfigyelés alapján a gyermekek optimális fejlesztése, önmagukhoz mérten tehetségük kibontása.

Feladatunk támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a tehetségigérek minél korábban felfedezhetők, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított. Felismerés esetén a szülők tájékoztatása, és az óvodán kívül alternatív lehetőségek ismertetése számukra.

X. ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM

Óvodánk a hátrányos helyzetű gyermekek számára a miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint **óvodai fejlesztő programot** szervez.

Az óvodai fejlesztő programban az a gyermek vehet részt, aki a Gyvt. 67/A. § alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra hátrányos helyzetűnek minősül. Az óvoda igazgatója felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető gyermekek létszáma azonban nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – az adott csoportba felvett, óvodai felkészítésben részt vevő gyermekek létszámának tizenöt százalékát.

Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja óvodánk:

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztő program keretében a pedagógus feladata a programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

Az óvodai fejlesztő program szervezésének feltétele, hogy az adott nevelési évben az óvoda, felvételi körzetében élő, óvodás korú hátrányos helyzetű gyermekeknek korcsoportonként legalább hetven százaléka részt vesz az óvodai nevelésben, továbbá az óvodában a hátrányos helyzetű gyermekek aránya – tört létszám esetén felfelé kerekítve – eléri a tíz százalékot.

Amennyiben az óvodában, az adott feladatellátási helyen korcsoportonként több párhuzamos csoport működik, a hátrányos helyzetű gyermekek létszámának a csoportba járó gyermekek létszámához viszonyított aránya és a párhuzamos csoport ugyanezen aránya közti eltérés nem haladhatja meg a huszonöt százalékpontot. E rendelkezést vegyes csoportok között is alkalmazni kell abban az esetben, amennyiben az adott feladatellátási helyen több vegyes csoport működik. Vegyes csoport esetében a vegyes csoportba járó hátrányos helyzetű gyermekek aránya és az óvoda, tagóvoda egészében a hátrányos helyzetű gyermekek aránya közötti eltérés nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – a huszonöt százalékpontot.

Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek – a miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

Az óvodai fejlesztő programot az intézmény a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló miniszteri rendeletben erre kijelölt

szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is.

A hátrányos helyzet okai lehetnek:

- a családi környezet nem megfelelően szocializáló hatású
- a kedvezőtlen testi, idegrendszeri adottságok
- a gyermek fejlődése, érése biológiai okok miatt akadályozott
- a gyermek személyiségének sajátosságai nehezítik nevelhetőségét

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű családoknál gyakori, hogy:

- az alapvető higiénés feltételek sincsenek biztosítva
- a gyerekek szocializációjához szükséges alapfeltételek közül hiányzik a családi biztonság, a rendszeres törődés, a gondoskodás, a védettség
- nagyarányú a szülők munkanélkülisége, aluliskolázottsága
- rossz anyagi és lakáskörülmények között élnek
- a szülő büntetett előéletű.

Az óvoda fontos feladata a **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének** előmozdítása. Biztosítson minden gyermek számára megfelelő fejlődési lehetőséget. Differenciált fejlesztéssel segítse képességeik kibontakozását, sikeres iskolai beilleszkedésüket.

Ennek érdekében:

- óvodában biztosítottak legyenek a minőségi nevelés feltételei
- ismerjük fel a gyermekek személyiségfejlődési nehézségeit
- a gyerekek fejlesztésében a differenciált egyéni bánásmód érvényesüljön
- a **prevenció** érdekében folyamatos kapcsolatot tartsunk fenn a védőnővel, a gyermekorvossal, a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársaival, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámhivatallal.
- a szülőkkel való kapcsolatban a segítség, támogatás, megnyerés legyen a cél

Az óvodapedagógus feladata

- a hátrányos helyzet mind korábbi felismerése, körülhatárolása;
- a hátrányos helyzetű gyermekkel való célzott, személyre szóló foglalkozás; a hátrány csökkentése
- a gyermekeket egymás elfogadására, egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelje
- csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletre, ennek megfelelően választja ki módszereit

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések:

- differenciált, egyéni fejlesztés
- egészségnevelés
- életvezetési tanácsok szülők részére
- mozgás prioritása a nevelésben
- tehetséges gyermekek fejlesztése
- felzárkóztató foglalkozások szervezése
- kirándulások szervezése

- kulturális rendezvények szervezése
- pályázatokon való részvétel

Szülőknek ajánlott segítség:

- fórum- jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- nyílt napok
- felvilágosítás
- közös programok

A hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelésének célja:

A gyerekek esélyegyenlőségének növelése, iskolai majd a későbbiekben társadalmi beilleszkedésük segítése.

Az integráció kiemelt területei

Szervezési feladatok

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása</i>	Teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás. 3 éves kortól óvodába beiratás.	Családlátogatások, szülőkkel beszélgetések, közös programok, nyílt óvodai foglalkozások
<i>Integrációt elősegítő csoportalakítás</i>	HHH gyerekek arányos elosztása	Megfelelő csoportbeosztások
<i>Az igazolatlan hiányzások minimalizálása</i>	Partneri együttműködések kialakítása- szülő- védőnő- óvoda orvosa- település jegyzője- Gyermekjóléti Szolgálat, Kisebbségi Önkormányzat	Közös programok a szülőkkel, szükség esetén családlátogatások
<i>A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása</i>	Szülői igények figyelembe vétele	A nyitva tartás figyelembe veszi a szülők igényeit.

Nevelőtestület együttműködése

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Nevelőtestület együttműködése</i>	Rendszeres megbeszélések esetmegbeszélések, beszélgetés	Jó szakmai kapcsolat a két óvodapedagógus között és a munkát segítő dajka között

Pedagógiai munka kiemelt területei

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés</i>	Egyéni fejlesztések	Részletes anamnézis
<i>Kommunikációs nevelés</i>	Szókincs, beszédértés, nyelvi kifejezőképesség	Anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása: beszélgetés, folyamatos beszéd, szókincsbővítés, mondókák, mesék, versek stb. Logopédiai terápia biztosítása. Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés: mikrocsoportos tevékenységek.
<i>Érzelmi nevelés, szocializáció</i>	Beilleszkedés, bizalom, elfogadás, együttműködés	Családias légkör megteremtése: közös játék, mesélés, közös éneklés, bátorítás.
<i>Egészséges életmódra nevelés</i>	Egészségtudat kialakítása, táplálkozás	Napi tevékenység: egészséges táplálkozás, a helyes testápolási és önálló öltözködési szokások fokozatos kialakítása, egészséges környezet megteremtése
<i>Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése</i>	Befogadás, tolerancia,	Közös játékok, szerepjátékok, munkajellegű tevékenységek biztosítása
<i>Korszerű óvodapedagógiai módszerek</i>	Gyermek kezdeményezésére támaszkodó módszerek, differenciálás	A módszerek rendszeres és változatos alkalmazása

Gyermekevédelemmel, egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szervezése</i>	Fejlődés nyomon követése, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése	kapcsolat a védőnővel, az óvoda orvosával
<i>Gyermekeorvosi, védőnői tanácsadás</i>	Mint együttműködő partnerekkel közös programok kialakítása	Közös programok, előadások

Együttműködések kialakítása

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat</i>	Szülők támogatása, erőforrásaink feltárása	Tájékoztatás
<i>Védőnői hálózat</i>	A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás	A tanév során naprakész az együttműködés a háziorvossal és a védőnővel. A védőnői munkaterv, az óvodai munkaterv mellékletét képezi
<i>Szakmai szolgáltatók</i>	Konzultációk a gyermek fejlődéséről, közös fejlesztési tervek, szolgáltatások szervezése, biztosítása	A következő szakmai szolgáltató intézményekkel állunk kapcsolatban: - Pedagógiai Szakszolgálat - Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
<i>Kisebbségi önkormányzat illetve civil szervezetek</i>	Beíratással, hiányzással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködések	Közös programok megvalósítása

Óvoda-iskola átmenet támogatása

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Iskolaválasztás támogatása</i>	HH, HHH előnyben részesítése,	Iskolalátogatás, közös programok
<i>Az iskolával közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása</i>	Nyílt nap-óralátogatás, szakmai program, közös programok,	Óvoda-iskola átmenetet segítő programok megvalósítása
<i>A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében</i>	Óvoda-iskola átmenet program közös tevékenységek.	Kapcsolattartás

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel</i>	Családlátogatások, beszélgetések, közös programok	nyílt nap, nyilvános ünnepek, családlátogatás, szülői értekezletek, faliújságra kifüggesztett információk
<i>A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása</i>	Szülők jelenléte a gyermekek igényei szerint	Lehetőséget biztosítunk rá.

<i>Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás</i>	Egyéni fejlődési napló, bejegyzések megbeszélése, foglalkozásokon való részvétel biztosítása,	Napi beszélgetések, faliújságra kifüggesztett információk.
<i>Egyéni beszélgetések</i>	Család szokásainak, értékrendjének megismerése,	szülői értekezlet, fogadóórák
<i>Szülői közösségek kialakítása</i>	Rendezvények közös szervezése	Szülői közösség működik az óvodában- segítség a rendezvények lebonyolításánál
<i>Partnerközpontú működés</i>	Szülői igények kiszolgálása	Folyamatos szülői tájékoztatás

XI. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei

Két helyről kerülhet be hároméves korában a kisgyermek az óvodába. Egyrészt a családból, másrészt a bölcsődéből. Célunk, a kisgyermek szuggesztibilitásából kiindulva az átmenet zökkenőmentessé tétele, az új életformához való pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása („kedvcsinálás” az ovihoz).

Feladatunk a gyermekek óvodába kerülésének előkészítése attól függően, hogy esetleg bölcsődéből vagy a családból kerül a gyermek az óvodába.

Az óvodapedagógus még az óvodába lépés előtt felveszi a kapcsolatot a családdal, a bölcsődével a zökkenőmentes átmenet biztosításához.

Az átmenet megkönnyítése érdekében szem előtt tartjuk:

- ❖ A bölcsődei nevelés feladatrendszere eltér az óvodai nevelés feladatrendszerétől.
- ❖ Az óvodapedagógusok meglátogatják az óvodába készülő gyermekeket.
- ❖ A gyermekek már kialakult szokásrendszerét figyelembe vesszük.
- ❖ A gyermekek átadása után a bölcsődei gondozónők ellátogatnak az óvodába.
- ❖ A gondozónők az óvodától visszajelzést kapnak.
- ❖ A kisgyermeket az óvodába érkezése előtt meglátogatjuk a saját otthonában, a saját szobájában.
- ❖ A családlátogatásra alaposan felkészülünk (benyomásainkat nem a helyszínen rögzítjük).
- ❖ Az óvodapedagógusok és a dajka egyeztetik a nevelési módszereiket.
- ❖ Érvényesítjük az egyéni bánásmód elvét.
- ❖ Megtervezzük a folyamatos befogadás ütemezését úgy, hogy sem az óvodai csoport, sem saját magunk számára ne okozzon megterhelést.
- ❖ Segítjük a szülőket az óvodai beszoktatás időszakában, amennyiben úgy tapasztalják, hogy ez valamelyik szülő számára nehézséget okoz.

Az iskolába lépés feltételei

A gyermek fejlődését genetikai adottságok, a környezet, a nevelés és az érés sajátos törvényszerűségei határozzák meg. Vannak általános, életkori fejlettségi mutatók, melyeknek a gyermek saját egyéni képességeinek fejlettsége szerint felel meg, egyes területeken kiemelkedőbb, máshol gyengébb.

A családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége eléri azt a fejlettséget, amely garantálja a sikeres iskolakezdést.

Az iskolai érettségnek **testi, lelki és szociális** kritériumai vannak, melyek egyformán fontosak és szükségesek az iskola megkezdéséhez.

Testi érettség: Megtörtént az első alakváltozás, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezett, szívesen rajzol, egyre ügyesebben fogja a ceruzát, ecsetet. Ismeri és alkalmazza a higiéniai szabályokat, testi szükségleteinek kielégítését képes irányítani, késleltetni. Keveset beteg, szeret mozogni, teherbírása, terhelhetősége fokozatosan nő.

Lelki érettség: Örömmel készül az iskolába, szeret és akar tanulni. Tele van kíváncsisággal, érdeklődéssel, megismerési vágygal. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Ismeri saját testrészeit, megerősödött a téri tájékozódása, saját testén is és a térben is felismeri a jobb és bal irányt, megfelelően használja a téri viszonyokat jelölő névutókat (alatt, fölött, előtt, mögött, között,) az -on (asztalon), -ról, -ban, stb.

Megtörténik az észlelési funkciók: a látás, hallás, tapintás, téri tájékozódás, és a motoros (mozgásos) rendszerek működésének összerendeződése, integrálódása. Szerepük meghatározó a tanulás eredményességében. Ez alak, forma, méret, (nagyság) szín felismerését jelenti, azt, hogy képes a gyermek több szempont (pl. méret, szín, forma, felület anyag) szerint csoportosítani, párosítani (dominó), felismeri a különbségeket, azonosságokat. Csak tapintással, vagy csak illat, vagy szóbeli jellemzés, csak hang stb. alapján is felismeri környezete tárgyait. A részből felismeri, ki tudja rakni az egészet (kirakók), az egész látásakor felfedezi a hiányzó részeket.

Megjelenik a szándékos figyelem, a megtanulni akarás, azaz a szándékos bevézés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás (tudja mi tartozik a virágok, zöltségek, játékok, közlekedési eszközök, évszakok, gyermekek, emberek, állatok, vadállatok stb. fogalmába).

Érthetően, folyamatosan, összefüggően beszél, gondolatait, érzelmeit, tevékenységeit szóban is meg tudja fogalmazni.

Képességeinek megfelelően rendelkezik tapasztalatokkal, ismeretekkel, melyeket természetes környezetben szerzett meg, így ezek valóságosak, reálisak.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, a napszakokról, ismeri és alkalmazza az alapvető közlekedési szabályokat, ismeri a járműveket, az évszakokat, azok legjellemzőbb jegyeit, a környezetében látható virágokat, zöltségeket, gyümölcsöket, állatokat.

Tud tájékozódni szűkebb környezetében, ismeri az ott lévő intézmények, épületek (bolt, posta, könyvtár, orvos stb.) funkcióját. Érzelmileg kötődik lakhelyéhez, szereti a természetet, meglátja szépségét, védi, óvja a növényeket, állatokat, környezete épségét. Rendelkezik mennyiségi ismeretekkel (több, kevesebb, ugyanannyi), számlál, felismeri a formákat, (kör, háromszög stb.), a kiterjedéseket, (alacsony, széles, hosszú stb.). Szereti a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keres, feladatvégzésben kitartó, sikerre törekszik. Gyakran ellenőrzi tevékenysége eredményességét, a felfedezett hibáit javítja.

Szociális érettség: Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására. Képes kapcsolatok alakítására, együttműködésre felnőttekkel, gyermekekkel egyaránt. Elfogadja, ismeri és igyekszik betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya. Tudja késleltetni igényei kielégítését, képes mások igényeihez alkalmazkodni. Erősödik feladattudata, a tevékenységeket, ha elkezdni nem hagyja abba amíg el nem készül vele, a feladatokat megoldja, sikerre, eredményre törekszik. Egyre szembetűnőbben kitartás, fegyelmezettség, önfegyelem, önállóság jellemzi.

Óvoda-iskola átmenet

Az óvoda teendői az átmenet megkönnyítése érdekében:

Az óvoda-iskola átmenet problémakörben elsődleges célunk a fejlesztés és hogy a kompetenciákra, az ismeret, attitűd, képesség hármasságára helyezzük a hangsúlyt.

A gyermek személyiségfejlesztésének érdekében arra törekszünk, hogy óvodánk óvodapedagógusai működjenek együtt a tanítókkal annak érdekében, hogy a gyermekekről egyféleképpen gondolkodjunk. A gyermekeknek saját képességüknek megfelelő ütemben kell haladniuk, életkoruknak, fejlettségük szintjüknek megfelelő ismeretet kell kapniuk. Nevelésfilozófiánk szerint, ha együttműködik az óvoda és az iskola, akkor a gyermekek számára ez a váltás nem lehet trauma, hiszen a környezetük ugyan megváltozik, de a pedagógiai légkör, és a tanulás módja sem nem lesz ismeretlen a számukra.

XII. ÜNNEPEK, RENDEZVÉNYEK

Óvodánk kiemelt hangsúlyt fektet az ünnepek és rendezvények megtartására.

Ünnepeink az évszakokhoz és a jeles napokhoz kötődnek.

Így megrendezésre kerülnek nyílt és zárt ünnepek, rendezvények is.

Zárt ünnepeink, rendezvényeink:

- ❖ Mikulás – december 6.
- ❖ Farsangi mulatság
- ❖ Gyermeknap

Nyílt ünnepeink, rendezvényeink:

- ❖ Nyílt napok (nevelési évenként legalább kettő)
- ❖ Projekt - napok
- ❖ Karácsonyi készülődés – december
- ❖ Anyák napja
- ❖ Ballagás, évzáró

Az egyéb óvodai rendezvényeket az éves pedagógiai munkaterv tartalmazza.

Nevelési programunk része, hogy megünnepeljük az óvodánkba járó gyermekek név, illetve születésnapját is, ha a szülő igényli.

XIII. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelmi törvényből adódó óvodai feladataink. A nevelőtestület feladatai a gyermekvédelem területén

Intézményünkben a gyermekvédelem és a prevenció (megelőzés) nemcsak a gyermekvédelmi felelős feladata és kötelessége, hanem valamennyi, a gyermekekkel foglalkozó pedagógusnak is.

A preventív gyermekvédelem fontos mozzanata a pedagógus és a gyermek folyamatos, személyes kontaktusa.

Hivatásunk lényege a kisgyermek védelme, óvása.

Gyermekvédelmi tevékenységünket mindig a gyermekek érdekében, jogaik szem előtt tartásával, személyiségük pozitív fejlődése érdekében – tapintatosan, a szülő önérzetének és jogainak csorbitása nélkül – fejtjük ki.

A prevenció minden gyermekre kiterjed, mely magában foglalja azt a speciális és célirányos gyermekvédelmi tevékenységet is, ami a hátrányos, illetve veszélyeztetett helyzetben lévőkre irányul.

Nevelési célkitűzéseink és a prevenciós gyermekvédelem érdekében szoros kapcsolatot tartunk fenn a családokkal. Igyekszünk velük olyan kapcsolatba kerülni, melynek során lehetőségük nyílik gondjaik, problémáik feltárására.

A szülőket rendszeresen és érdemben tájékoztatjuk gyermekeik fejlődéséről, annak üteméről, közösségi magatartásuk alakulásáról.

Probléma esetén először pedagógiai módszerekkel kíséreljük meg a gyermekeket veszélyeztető okokat megszüntetni. Ebben a munkában együttműködnek a gyermek óvodapedagógusai, szülei, a gyermekvédelmi felelős és az óvoda vezetője.

Amennyiben így, pedagógiai úton nem rendeződik a gyermek helyzete, nem szűnnek meg a gyermeket és fejlődését veszélyeztető okok, akkor lép kapcsolatba a gyermekvédelmi felelős az illetékes szakemberekkel.

Alapvető elvünk, hogy minden olyan személlyel és intézménnyel élő kapcsolatot alakítunk ki és tartunk fenn, akik nevelőmunkánk hatékonyságát növelni tudják.

Kapcsolataink alapvető etikai szabályának, a korrektséget, nyitottságot, ugyanakkor a gyermekek és szüleik személyiségi jogainak tiszteletben tartását tartjuk.

Kapcsolatrendszerünk kiemelt jelentőségű eleme a szülők, a gyermekek családjának köre.

Alapvetően azt gondoljuk, hogy a gyermekek neveltségi szintjének alakítása közös feladatunk és felelősségünk.

Legfőbb célunk ezért az együttműködés elérése.

A következő szempontok alapján tartjuk megvalósíthatónak az együttműködést:

- ❖ a szülő, a gyermek feltétel nélküli elfogadása
- ❖ őszinte, nyílt viselkedés
- ❖ segítség a problémák okainak feltárásában, ha szükséges, szakember bevonásával

Mindezek érdekében nyílt napokat és közös programokat szervezünk a szülőkkel.

A kapcsolattartás formái a családokkal:

- ❖ családlátogatás,
- ❖ napi kapcsolattartás, - folyamatos tájékozódás a gyermekekkel történt eseményekről, fejlődéséről,

- ❖ szülői értekezletek – az óvodát, a csoportot, a gyermekeket érintő témák megbeszélése, a szülők kéréseinek, véleményének meghallgatása,
- ❖ nyílt napok,
- ❖ közös programjaink az óvoda nyílt ünnepnapjai,

Kapcsolataink más intézményekkel:

- ❖ Önkormányzat és annak intézményei
- ❖ Gyermekjóléti Szolgálat
- ❖ Védőnői Szolgálat
- ❖ Háziorvos
- ❖ Általános Iskola
- ❖ Pedagógiai Szakszolgálat

Tevékenységek, melyek a hatékonyságot segítik

Az eredményesség és hatékonyság érdekében rendszeres megbeszéléseket tartunk a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival a felmerülő problémák orvoslása érdekében.

Gyermekvédelmi felelősünk rendszeresen részt vesz esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon és szakmaközi megbeszéléseken.

Bizalommal fordulhatunk a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói felé, hisz napi kapcsolatban állunk.

XIV. AZ 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEK ELLÁTÁSA AZ ÓVODÁBAN

A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény igazgatója a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a köznevelési törvény 62§. (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosít

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján (Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban) biztosítjuk intézményünkben az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek speciális ellátását, ha a képzésben résztvevő vállalja a gyermek ellátását. Ha nem vállalja, akkor óvodaorvos vagy védőnő útján is biztosítható az ellátás.

Az ellátás érdekében 4 fő óvodai dolgozó rendelkezik tanúsítvánnyal a diabéteszes gyermek ellátása érdekében. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett kötelező továbbképzésen szerezték meg. A képzés során elsajátították a vércukorszint mérést és inzulin beadását.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabétesssel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

Röviden a diabéteszről:

A cukorbetegség, vagy más néven diabétesz egy anyagcserezavar, amelyben a szénhidrátok hasznosítása szenved zavart.

- **1-es típusú diabétesz:** ebben az esetben a hasnyálmirigy nem termel inzulint, így külsőleg kell bevinni a szervezetbe. Az 1-es típusú diabétesz általában genetikai okokra vezethető vissza.

Gyermekekori diabétesz tünetei:

A gyermekekori jelentkező cukorbetegség tünetei is hasonlóak a felnőttkorban jelentkezőhöz, általában a tünetek specifikussága miatt könnyen felismerhető a diabétesz.

Cukorbetegség fő tünetei:

- jó étvágy melletti gyors fogyás, testtömeg csökkenés
- gyakori vizelet
- erős szomjúság érzet, bő folyadékfogyasztás
- nehéz sebgyógyulás
- kicsiknél a szobatisztaság elvesztése
- nagyobbaknál éjszakai bepisilés vagy nappali gyakori mosdóba járás
- ólmos fáradtság, bágyadtság, rossz közérzet
- acetonos lehelet
- homályos látás

Gyermekekori diabétesz kezelése

A gyermekekori cukorbetegség terápiája nagyban függ a diabétesz típusától. Az 1-es típusú diabétesz esetén a gyermek kezelőorvosa által meghatározott inzulinterápiára van szükség.

A gyermekekori cukorbetegség kezelésében három pillért állapítunk meg:

1. inzulinterápia

2. étrendi kezelés

3. helyes életmód

- A kezelés módját mindig diabetológus szakorvos állapítja meg, ami függ a diabétesz típusától, a gyermek vércukorszintjétől is.
- 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulinterápia, mert ebben az esetben a páciens hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni az erre kialakított inzulinadagoló pen segítségével, vagy inzulinpumpával (a kezelőorvos által előírt).
- Az injekciót általában a hasi zsírszövetbe érdemes adni.

- 1-es típusú cukorbetegség kezelésének szervez része az diéta, azaz a táplálkozási szokások megváltoztatása, a natív cukormentes étrend, illetve számolnia kell az inzulinadaghoz kimért napi szénhidrát mennyiségét.
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek kezelésében a rendszeres vércukor ellenőrzés, étkezések előtt és azokat követően is érdemes ellenőrizni a vér cukorkoncentrációját.

Helyes étrend:

- Kerülni kell a hozzáadott cukrot tartalmazó ételeket,
- Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására,
- A teljes kiőrlésű gabonák fogyasztása a fehér lisztből készütekkel szemben.
- Az elegendő folyadék elfogyasztása sem.

A diabétesz során jelentkező kellemetlen (rosszullét) állapotok, annak kezelése

Hipoglikémia (vércukorszint leesés):

- a túl sok inzulin, vagy kevés szénhidrát hatására,
- a sokáig tartó testmozgás miatt alakulhat ki.

Az 1-es típusú cukorbetegéknél nagyobb eséllyel lép fel hipoglikémia, ami kezeletlenül akár igen veszélyessé is válhat.

Ilyen rosszullét több okból alakulhat ki:

- Ha a gyermek az inzulin beadása után nem étkezett,
- A gyermek későn étkezett,
- Túl sok inzulint kapott kimerítő testmozgás után,
- Rossz helyre, pl. izomba kapta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik az fel.

Bizonyos gyógyszert (sulfanilurea) kapó gyermekeknél a Glukagon beadása tilos. Helyes inzulinadagokkal és étkezéssel a veszély lecsökkenthető.

Hipoglikémia tüneteit:

- rosszullét,
- heves szívdobogás,
- szédülés,
- remegés,
- sápadtság,
- izzadás,
- látászavar,
- beszédzavar,
- gyengeség,
- éhségérzet,
- hányinger, hányás

Hipoglikémia esetén az eljárásrend:

A hipoglikémia azonnali kezelést igényel, mert a cukorbeteg gyermek rosszul lehet. Rosszullét esetén szőlőcukrot, esetleg glükóz tablettát kell a gyermeknek beadni, majd meg kell etetni vele egy kekszet.

A cél: Minél gyorsabban történjen meg a vércukorszint emelés, ugyanis, ha nem javul, akkor eszméletvesztés, rángógörcs is felléphet

Előfordul, hogy hirtelen alakul ki a tudatzavar. Ilyenkor, ha még eszméleténél van a gyermek, és nyelni tud, nekünk kell megetetni, vagy feloldva megitatni a szőlőcukrot a beteggel. A szőlőcukor már a szájból elkezd felszívódni. Ezt követően kekszet vagy rostos levet, ill. tejet itathatunk, hogy az ezekben található összetett szénhidrátok lassabban, de emeljék a vércukorszintet. Az eszméletlen gyermeknek biztosítani kell mielőbbi szabad légutát. Stabil oldalfektetésbe vagy, az oldalára vagy a hasára kell fektetni, hogy az esetleges légúti akadály (pl. nyál) könnyen tudjon távozni, pl. kifolyni a szájüregből. Az eszméletlen vagy görcsölő gyermeknek a nála levő Glukagon injekciót kell beadni, ha azt kaphatja (a szülő felelős ennek biztosításáról, ha a gyermek kaphatja). A fecskendőben elő van készítve az oldószer, mellette van a hatóanyagot tartalmazó porampulla. Ennek a műanyag kupakját kell lepattintani, majd az oldószert a gumidugót átszúrva hozzáfecskendezni. Ilyenkor a por feloldódik. Ekkor vissza kell szívni az oldatot a fecskendőbe. Azt légteleníteni kell úgy, hogy a tűt felfelé tartva kinyomjuk belőle a levegőt, majd a test bármelyik izmába szúrva beadjuk a betegnek. Az injekció után a tudat elkezd kitisztulni.

Amikor már nyelésre képes a gyermek, szájon át adunk neki cukrot a fentiek szerint. Ebben az esetben mindig értesítsük a mentőket a kórházba szállításhoz.

A hiperglikémia (tartósan magas vércukorszint)

Egyes esetekben a hipoglikémia ellentéte is előfordulhat, amit hiperglikémiának nevezünk. Ebben az esetben a gyermek vércukorszintje tartósan magas lesz, ez főleg 1-es típusú diabéteszben fordul elő, inzulin hiányában.

Ennek veszélye: A ketoacidózis kialakulásával, amely azt jelenti, hogy a szervezet a zsíradék raktárak bontásából próbálja fedezni a szükséges energiát, toxikus hatású ketontestek keletkeznek.

A ketoacidózis fő tünete az acetonos lehelet, de jellemző ezek mellett a hányinger, hasfájás, szapora, mély légzés is. A hiperglikémia azonnali ellátást igényel, kezelése kórházakban történik

Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. A cukorbeteg gyermeknek minden esetben be kell adni az inzulint és tartani kell be az előírt diétát.

Lázas megbetegedés idején a gyermek igyon bőségesen, kerülni kell a zsírok fogyasztását, de a normális szénhidrátbevitelt biztosítani kell. Az inzulin beadása elengedhetetlen. A szénhidrátbevitel ilyenkor pl. gyümölcslevek formájában is történhet.

Ha a hányás kialakul, és a szájon át való folyadékbevitel nem oldható meg, mentőt kell hívni és kórházi kezelés szükséges, ahol infúzió segítségével tartják fenn a szervezet egyensúlyi állapotát.

XV. A FOKOZOTT KOCKÁZATÚ ALLERGIÁS GYERMEK ELLÁTÁSA AZ ÓVODÁBAN

Kiemelt figyelmet kapnak az anafilaxiás rizikójú allergiások az óvodákban.

A köznevelési intézménynek biztosítani kell gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

Ez a változtatás azért jelentős, mert jogalapot ad és egyértelmű irányt jelöl ki a már diagnosztizált anafilaxiás gyermekek intézményi létének és biztonságának érdekében.

Ők azok a gyerekek, akiknél mindig van az esetleges anafilaxiás reakciót visszafordító, adrenalin hatóanyagú injektor, szüleik pedig pontosan informálni tudják az intézményt arról, milyen óvintézkedéseket kell megtenni annak érdekében, hogy a gyerek ne érintkezzen az allergénnel.

A jogszabály módosítás értelmében az igazgató:

- köteles egyrészt felvenni a diagnosztizált allergiás gyerekeket az intézménybe,
- másrészt biztosítaniuk kell a tudottan allergiás gyerekek számára a biztonságos körülményeket.

Az anafilaxiás túlérzékenységi reakció akár percekben belül fulladáshoz, szívmegálláshoz vezethet, ám ezt a reakciót vissza lehet fordítani az adrenalin hatóanyagot tartalmazó EpiPen injekciós tollal, amelynek használata másodpercek alatt elsajátítható. Az autoinjektorból a súlyos allergiában szenvedőknek kettőt kell mindig maguknál tartani.

Intézményünk fontos feladata az anafilaxiás gyermekek biztonságos környezetének megteremtése, mely nemcsak a szigorú diétában valósul meg, hanem a gyermek környezetét is biztonságossá kell tenni ahhoz, hogy elkerülhető legyen egy súlyos allergiás reakció, egy életveszélyes anafilaxiás sokk.

Az ilyen súlyos reakció kiváltásához elég lehet, ha egy másik gyermek fogyaszt az allergén ételből, nem mos kezét és megfogja a közös játékot. Az allergiás gyermek ugyanis belenyúlhat az ételmaradékba, majd a szájába veszi a kezét.

Pedagógusaink pszichikai felkészítése az egészségügyi vészhelyzetekre elengedhetetlen. A pánik helyett a felelősségteljes ellátásra kell törekedni a pedagógusnak.

Anafilaxiás reakciónál csak a gyors reagálás és az adrenalin használata mentheti meg a gyermek életét! Erre tudatosan készülni kell.

Az autoinjektorokat semmiképp sem kulcsos szekrényben, de biztonságos helyen tároljuk. Minden dolgozónak tudnia kell, hogy szükség esetén hol találja az eszközt és mi a teendő.

Az autoinjektorokat megfelelően tárolva egy felelős figyeli, hogy nincs-e elszíneződve, nem járt-e le a szavatossága. Haladéktalanul kezdeményeznie kell az eszköz cseréjét, ha fentiekben leírtakat tapasztalja.

A gyermek intézménybe történő felvételekor az igazgató:

- töltsen ki egy allergiával kapcsolatos kérdőívet,
- szükség esetén készítsen anafilaxiás akciótervet.

A dolgozók feladatai a gyermekcsoportokban:

- rendszeres kézmosás ellenőrzése
- asztalok, evőeszközök, tányérok, poharak alapos tisztítása (étkezés előtt, után)

- közös játékeszközök fertőtlenítése
- a behozott termékek, élelmiszerek csomagolási információinak átnézése,

A NÉBIH-nek e-mailben jelezzük, ha jelöletlen vagy pontatlan fordítást találunk.
Elérhetőség: zoldszam@nebih.gov.hu

A szülők és gyermekek érzékenyítése:

- nyíltan beszéljenek az allergiáról
- tájékoztató előadások szervezése (orvos, védőnő bevonásával)

Közétkeztető bevonása:

- részletes szakorvosi vélemény beszerzése az allergiás betegségről
- diétás étkezés biztosítása

Amennyiben a közétkeztető nem tudja vállalni és biztosítani a gyermek étkeztetését, akkor a szülő is biztosíthatja gyermekének az ételt. Annak tárolására szükség van külön hűtőre, külön melegítési lehetőségre. Tehát a bevitt étel nem tárolható a közétkeztetés által biztosított ételekkel együtt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ❖ Az Óvodai Nevelés Programja, Országos Pedagógiai Intézet, 1989.
- ❖ Balogh Éva: Fejlesztéslélektan I., Hajdúböszörmény Óvóképző Főiskola, 1993.
- ❖ Dankó Ervinné: Nyelvi – kommunikációs nevelés az óvodában, Okker Kiadó
- ❖ Dr. Bondár Zsuzsanna – Kunos Andrásné: Az óvodai testnevelési foglalkozások módszertana, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
- ❖ Forrai Katalin: Ének az óvodában, Editio Musica Budapest
- ❖ Hovánszki Jánosné – Ludánszki Lajosné: Zenei nevelés az óvodában (Szöveggyűjtemény az óvóképző főiskolák hallgatói számára) Hajdúböszörmény Óvóképző Főiskola, 1994.
- ❖ Kondacs Mihályné Podmaniczki Mária: Vizuális nevelés az óvodában, Szarvas 1994. (Főiskolai jegyzet)
- ❖ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, 1996.
- ❖ Perlai Rezsőné: A matematikai foglalkozások módszertana, Tankönyvkiadó, Budapest 1991.
- ❖ Szemán Józsefné dr.: Útmutató a hátrányos helyzetű cigány gyermekek óvodai neveléséhez, Hajdúböszörmény, 1996.

MELLÉKLETEK

A TISZABEZDÉDI ÓVODA
ÉS
BÖLCSŐDE
EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI
PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

I. Az egészségfejlesztési program az alábbi jogszabályok felhasználásával készült

II. Az egészségfejlesztés célja

III. Bevezetés

1. Az egészséges táplálkozás

2. Mindennapos mozgás, testmozgás

3. Testi, lelki egészség fejlesztése

4. Bántalmazás megelőzése

5. A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

6. Személyi és környezeti higiéné

I. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM AZ ALÁBBI JOGSZABÁLYOK FELHASZNÁLÁSÁVAL KÉSZÜLT:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (128.§ (6))
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

II. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS CÉLJA

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

III. BEVEZETÉS

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Óvodáskorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, melynek sajátos jellemzői az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaira vezethetők vissza.

A program elkészítésének célja az, hogy az intézmény használói köréhez, a helyi adottságokhoz igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

A mindennapos működés során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Feladataink az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt, egészséges életstílusokkal és életmodellekkel ismertetjük meg a gyermekeket, gondozzuk lelki (érzelmi, akarati, értelmi) képességeiket és az embertársakkal kapcsolatos szociális együttműködési készséget kialakítsuk. Az egészség e három jellemzője, megbonthatatlanul egybefonódik a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlesztés feladatával.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapi mozgás, testmozgás,

- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

1. AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani.

Intézményünkben különösen odafigyelünk a gyermekek egészséges étkeztetésére. Óvodásainknak napi háromszori étkezés biztosított (tízórai, ebéd, uzsonna). A főzőkonyhával a változatos étrend érdekében az óvoda vezetője és az ételmezésvezető folyamatosan konzultálnak. Az ételmezés alapanyagok beszerzése az ételmezésvezető feladata. A konyha orvosi igazolás alapján főz a táplálékallergiás gyermekeknek is, ha van ilyen gyermek.

A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket és az időnynek megfelelő zöldségeket és gyümölcsöket.

Dolgozóink a gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe veszik. Nem erőltetjük az ételt, de igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A gyermekeknek állandóan biztosítjuk a folyadékot a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Óvodapedagógusaink, dajkáink egészségpedagógiai feladatát az étkezés lebonyolítása jelenti.

Feladataink:

- Kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- A gyermekek új ízekkel, addig ismeretlen étel és italféleiségekkel való megismertetése.
- Folyamatos folyadékpótlás biztosítása.
- Az evőeszközök (kanál, villa, kés) fejlettségüknek, életkorúknak megfelelő használata.
- Étkezések végén az asztalok rendjének helyreállítása.
- Tanácsadás a szülőknek az egészséges táplálkozásról (pl.: szülői értekezlet, fogadóóra)
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is el tudjanak készíteni egyszerűbb ételeket (pl.: saláta, kompót készítés stb.)
- Megmozgatni érzékszerveiket a tapasztalatszerzés során pl.: ismerkedés a gyümölcsökkel, zöldségekkel piacos játék közben.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ismerik a kulturált étkezés szokásait.
- Higiénikusan étkeznek.
- Szívesen kóstolnak meg új ízeket, azokat jó ízzel fogyasztják.
- Önállóan töltnek folyadékot.
- Ismerik a fogyasztott ételek nevét.
- Rendeltetésüknek megfelelően használják az evőeszközöket.

2. MINDENNAPI MOZGÁS, TESTMOZGÁS

A mozgás a kisgyermek alapvető életjelensége. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá változatos formában. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segít a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében. A mindennapi mozgás mellett, testnevelési csoportos foglalkozást is tartunk heti két alkalommal. A mindennapi mozgás középpontjában a sok mozgással járó játékok állnak.

A gyermekek mozgási igényének kielégítését nagymértékben szolgálják az udvari játékok. Ha az időjárás engedi, sokat tartózkodunk az udvaron, de az udvari mozgás mellett séta, kirándulás is kiegészíti a levegőzést.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek kifejezetten alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

Igyekszünk sportnapot szervezni, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, melyek fejlesztik a gyermekek erejét, állóképességüket, gyorsaságukat, ügyességüket.
- Minél több alkalmat kell biztosítani a szabad mozgásra.
- Az udvar adta lehetőségek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez.
- A mozgásos tevékenységek életkorhoz, fejlettségi szinthez, csoportösszetételhez való méretezése.
- Időjárástól függően napi 1-2 óra levegőzést biztosítani.
- Nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel erős napsugárzás esetén a 11-15 óra közötti időszakban).
- Általános balesetvédelmi szabályok megismertetése a gyermekekkel, annak ellenőrzése a gyermekek biztonságának védelmében.
- Mozdulás utáni regenerálódás biztosítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, váljon természetes igényükké a szabadban való mozgás.
- A gyerekek szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- Képesek együttműködni társaikkal a mozgásos tevékenységekben.
- Ismerik, és biztonságosan használják a mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket, játékszereket.

3. TESTI, LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének.

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára.

Az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Beszélgetések: a beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.
- A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:
 - Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, örökiejtés, sok mozgás.
 - Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
 - Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémiények füstje, füstmérgezéssel balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
 - Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
 - Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

4. AZ EGÉSZSÉGET TÁMOGATÓ ISMERETEK ÉS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka és a kisgyermekgondozó részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására.

Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiénia nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Vegyék észre bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzékelik.
- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ovis zsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, zippzározás, kifordítás, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.

- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Teljesen önállóan öltöznek.
- Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.
- Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.
- Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat. Intézményünkben a szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.
- Ismerik és betartják a szabályokat.
- Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

Óvónők és dajkák közösen:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A csoportszobák szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Dajkák:

- Az udvar tisztántartása, gondozása.
- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörölő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel.
- A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ISKOLA-EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATTAL (ORVOSSAL, VÉDŐNŐVEL)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az iskolai (óvodai) egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/ 1997. NM sz.) rendelet írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és -fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés mindennapi programjába, így a védőnői látogatások alkalmával a szomatikus fejlődés ellenőrzése, az egészségfejlesztő alapképességek regisztrálása, a közegészségügyi helyzet ellenőrzése. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

A Pedagógiai Program 2. számú melléklete

A TISZABEZDÉDI ÓVODA
ÉS
BÖLCSŐDE
BIZTONSÁGOS ÓVODA
PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

- I. A Biztonságos Óvoda Program célja*
- II. Közlekedési alapismeretek óvodáskorúaknak*
- III. A fejlesztendő képességek*
- IV. A közlekedésre nevelés témakörei*

I. A Biztonságos Óvoda Program célja

A program elsődleges célja az óvodások biztonságos közlekedésre felkészítése, ennek érdekében az óvodák szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése a korcsoport sajátosságait figyelembe véve.

A Biztonságos Óvoda program további célja, hogy az óvodában ösztönözze és segítse a közlekedésre nevelés megvalósítását, és ehhez támogatást adjon az óvodapedagógusoknak a munkához, olyan eszköztárral és módszertani anyaggal, amely lehetővé teszi a közlekedésre nevelés beépítését a Pedagógiai Programba.

A közlekedéspedagógia céljai az óvodában:

- A 3-6 éves gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése a közlekedésre nevelés pedagógiai-és pszichológiai eszközei és módszerei segítségével.
- Az életkornak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.

A fenti célok elérése érdekében feladatai:

- A közlekedési kultúra kialakítása: a közlekedési attitűd, ismeretek közlekedési képességek.
- Közlekedési magatartás kialakítása: a közlekedő ember várható, szokásos viselkedése. Az óvoda gyerek leggyakoribb szerepei: gyalogos, utas, 5-7 éves korban kerékpáros.
- Közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése: téri tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés fejlesztése.

II. Közlekedési alapismeretek óvodáskorúaknak

Amikor a gyermek környezetével ismerkedik, ismerkednie kell a közlekedéssel is, mint környezetének egyik tényezőjével.

Nagyon fontos a közlekedési szabályok elsajátítása során az irányok, mozgás, veszélyfelismerés meghatározása is.

A biztonságos közlekedés gyakorlása érdekében fontos, hogy meghatározzuk melyik irányba szeretnénk, vagy kell menni, s azt is, hogy milyen távolságra.

A távolság észlelése rendkívül megbízhatatlan az óvodáskor végéig. A távolságbecslés a gyermekeknél a jármű tömegével mutat összefüggést.

A veszélyfelismerés képessége alapvető jelentőségű kompetencia, hiszen e képesség segít minket azonosítani és időben elhárítani a felmerülő vészhelyzeteket.

A közlekedésre neveléssel rendszeresen és folyamatosan kell foglalkoznunk az óvodai nevelő és oktató munka során, mert ez a témakör elég széles ahhoz, hogy ne csak egy-két alkalommal kerüljön feldolgozásra az oktatási-nevelési évben.

Az óvodai munka során szinte minden tevékenységbe integrálható. A terület eredményes fejlesztéséhez mindhárom korcsoportban a koncentrikus ismeretnyújtás mellett szükség van sok cselekedtetésre, gazdag szemléltetésre, ismétlődő gyakorlati alkalmazásra, valamint a téma sokoldalú komplex feldolgozására.

III. A fejlesztendő képességek

Hatékonyan és tudatosan fejleszthetők azok a képességek, amelyekre a gyermeknek szüksége van a közlekedés során.

Mozgásképeségek:

- Testi ügyesség, koordinációs képesség, gyorsaság, állóképesség.
- Egyensúlyérzékelés, térérzékelés, testséma, kineztiázis érzékelés, tapintás, kondicionális képességek.
- Szem-láb koordinációjának fejlesztése.
- Gyors reagálás a vizuális és az akusztikus ingerekre (elindulás, megállás).

A megismerés (kognitív) képességei:

- Ezek teszik alkalmassá a gyermeket arra, hogy megértse és alkalmazza a közlekedés szabályait, illetve fogalmait.
- Hallás, látás, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás.
- A helyzetfelismerés és a döntésképeség.
- Zörejek, a hang iránya, erőssége, hangfelismerések.
- Ütemhangsúly kiemelése, hallási észlelés.
- A ritmus, az egyenletes löktetés, a jelre való reagálás, a szabályokhoz való igazodás mozgásuk akaratlagos irányítását segíti.

A kommunikációs képesség, vagyis az együttműködési képesség fejlesztése alapozza meg a közlekedési alkalmasságot. Ez jelenti a közlekedésben résztvevők kölcsönös figyelmét, valamint az egymáshoz való alkalmazkodást, a kompromisszumkeresést, a problémamentes érintkezést, az önző, agresszív magatartás elkerülését.

Fontos tényező a gyermek személyes kapcsolata, a jó példa, a szülői nevelői visszajelzés, a megerősítés (például a biztató tekintet, a tiltó mozdulat).

A téma elemei a műveltségi területekhez is köthetők:

A környezet megismerése: Többször közlekedjünk a gyalogos szabályokat betartva az óvoda környékén és a kirándulások közben. Gyakorolhatjuk a koncentrált előre nézést és az oldalra nézést váltakozva. Tapasztalatokat szerezhethetünk a sebesség-távolság kapcsolatáról.

Testi nevelés: A rendgyakorlatok közül például a futás közben adott vizuális és akusztikai ingerekre próbáljanak gyorsan reagálni a gyerekek: elindulással vagy megállással. Ügyességi gyakorlatok során kerüljenek ki akadályokat többféle mozgással, tárggyal a kezükben vagy labdavezetéssel.

Matematikai nevelés: Ismertessük fel az eszközök színeit, nagyságbeli eltéréseit, formáját. Csoportosítsuk a jelzőtáblákat szín, forma és jelentés szerint.

Anyanyelvi nevelés: Értelmezzük a közlekedési kifejezéseket. Gyakoroljuk az egymás közötti udvarias kommunikációt a közlekedés során.

Zenei nevelés: Ismertessük fel a különböző közlekedési hangokat, zajokat, majd nevezzük meg azokat az irányuk meghatározásával. Figyeljük meg a tárgyakon az erős-tompa, halk-hangos, magas- mély hangokat. Próbálják meg meghatározni a gyerekek, hogy a hangforrás milyen irányból jön. Forduljanak arra, amerről hallják!

Vizuális nevelés: Közlekedési eszközök, jelzőtáblák, lámpák, gyalogos gyerekek és felnőttek készítése, rajzolása, kivágása a szituációs játékokhoz, közlekedési terepasztalhoz stb.

IV. A közlekedésre nevelés témakörei

A közlekedésre nevelés témakörei közül az alábbiakat már az óvodáskorban érdemes feldolgozni.

Az út részei: járda; úttest; kik és hol közlekednek.

Átkelés az úttesten: Melyik mód a legbiztonságosabb? A gyalogos hol kelhet át biztonságosan az úttesten? (lámpás gyalogátkelő hely; kijelölt gyalogátkelő hely)

Az átkelés sorrendje:

1. A járdaszegélynél meg kell állni! De mindig egy nagy lépéssel beljebb kell állni a járdaszegélytől.
2. A forgalom mindkét irányába többször figyelmesen körül kell nézni! Helyes sorrend: balra – jobbra – balra. Ha egyirányú utcában mész át, akkor figyeld meg, melyik irányból jönnek az autók! Ettől függ, hogy melyik irányba kell nézned az egyirányú utcában. Hallgasd a gépkocsik és más, feléd közelítő járművek zaját is!
3. Meg kell várni, míg a járművek megállnak!
4. Fel kell venni a szemkontaktust az autó vezetőjével, hogy meggyőződhess arról, hogy a vezető érzékeli az átkelési szándékot!
5. Egyenes vonalban kell átmenni! Nem szabad futni!

A Pedagógiai Program 3. számú melléklete

A TISZABEZDÉDI ÓVODA
ÉS
BÖLCSŐDE
BOLDOGSÁGÓRA
PROGRAMJA

Jobb Veled a Világ
Boldogságóra
PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

I. A boldogságórák célja

II. A boldogságórák közösségfejlesztő hatása

III. A boldogságórák előnyei

IV. Mit adnak a gyerekeknek a boldogságórák?

A program témái:

- 1. A hála gyakorlása*
- 2. Az optimizmus gyakorlása*
- 3. Társas kapcsolatok ápolása*
- 4. Jó cselekedetek gyakorlása*
- 5. Elköteleződés egy cél mellett*
- 6. Megküzdési stratégiák*
- 7. Apró örömek élvezete*
- 8. A megbocsátás gyakorlása*
- 9. Testmozgás*
- 10. Fenntartható boldogság*

I. A boldogságórák célja

A boldogságórákon az egyik alapvető cél szisztematikus gyakorlatok alkalmazásával készség szintjévé tenni a pozitív orientációt. A pozitív irányultság lényege a figyelem tudatos irányítása és koncentrálása a szervezetünkben pozitív folyamatokat elindító és pozitív érzelmeket aktiváló ingerekre, körülményekre.

A pozitív orientáció az önmagunkhoz, másokhoz, a jelenünkhöz, a múltunkhoz és a jövőnkhez való pozitív viszonyulás az elménk megnyitása a jóllétünk erősítéséhez hozzájáruló hatások befogadására.

A pozitív orientáció semmiképpen sem jelenti az esetlegesen jelenlévő negatív hatások tagadását vagy elnyomását, sőt jellemzője a kihívásokkal és stresszel szembeni küzdelem bátor felvállalása a várható pozitív következmények elővételezésével, és jóllétnövelés reményének fenntartásával.

Minél korábbi életszakaszban kezdődik el a pozitív orientáció kialakítása, annál szilárdabb és a negatív tapasztalatoknak jobban ellenálló pozitív életszemlélet alakul ki.

Önmagunkban, másokban, a jelenben, a múltban és a jövőben is a jót kereső attitűd kövezi ki az utat a boldogsághoz és a globális jóllét felé. Ahhoz, hogy ezen az úton magabiztosan haladjunk, a pozitív orientáció készség szintű elsajátítása szükséges, amelyhez a boldogságórák a saját élményt nyújtó gyakorlatok révén járulnak hozzá.

II. A boldogságórák közösségfejlesztő hatása

A program nemcsak a gyermekek fejlődésére és gondolkodásmódjuk fejlesztésére van hatással, de olyan feladatrendszereket is kidolgoztunk, amelyek az egész óvodai csoportot összetartó csapattá kovácsolja, erősítik a baráti és társas kötelékeket, pozitív hatással vannak a gyerek-szülő kapcsolatokra is.

Eszköztárat adunk a boldogság szint növelése mellett a pozitív élmények tudatos előhívásához is. Azok, akik részt vesznek, akár kisgyermekek, akár óvodapedagógusok képesek lesznek észrevenni az őket erősítő, pozitív érzésekkel megtöltő értékeket mind az életük eseményeiben, mind emberi kapcsolataikban, mind saját maguk vagy mások gazdag személyiségében.

III. A boldogságórák előnyei

A Boldogságóráknak 8 előnye van, melyek a következők:

1. Fejleszti a gyerekek problémamegoldó képességét.
2. Szélesíti a gyerekek látókörét és gondolkodásmódját.
3. Testi, szellemi és társas erőforrásokat épít.
4. Ellensúlyozza a negatív érzelmeket.
5. Óvja a gyerekek mentális egészségét.
6. Csökkenti az agressziót a gyerekközösségben.
7. Javulnak a gyerekek tanulási eredményei.
8. Miközben tanítasz, te magad is fejlődész, és boldogabbá válsz.

IV. Mit adnak a gyerekeknek a boldogságórák?

A Boldogságóra program szigorú módszertani és kutatási eredmények alapján tíz egymásra épülő témából áll az óvodás korosztály számára, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

A program témái

1. A hála gyakorlása

Egy átlagember számára a hála alighanem csak annyit jelent, hogy köszönetet mondunk valamiért, amit kaptunk.

A hála hatása: Először is a hálás gondolkodás képes semlegesíteni a negatív érzéseket, mint például:

- az irigységet,
- a kapzsiságot,
- az ellenségeséget,
- az aggodalmaskodást,
- a bosszankodást,
- a rosszkedvet,
- a magányt.

A hálás gondolkodás gátolja a negatív érzések megjelenését, átalakítja az aktuális negatív érzéseidet pozitívvá, segít felismerni és értékelni a jót az életben, pozitív érzelmeket ébreszt benned, jó testi közérzetet ad, segít az élet pozitív élményeit megélni és élvezni, segít feloldani a feszültségeket és a megrázkódtatásokat, megerősíti önbecsülésed, önértékelésed.

Milyen előnyünk származik abból, ha hálásan gondolkodunk? A hála:

1. segíti az élet pozitív élményeit megélni és élvezni
2. megerősíti önbecsülésünket, önértékelésünket,
3. segít feloldani a feszültségeket és megrázkódtatásokat,
4. segítőkésszé tesz, ezáltal növeli a hasznosság érzését,
5. javítja az emberi kapcsolatokat, megerősíti azokat, és segít az újak kibontakoztatásában,
6. kiemeli a másokkal való összehasonlítgatás világából, és megtanít örülni annak, ami van („mindenem megvan”)
7. a hála összeegyeztethetetlen a negatív érzésekkel, ezért képes megszüntetni a haragot, az irigységet, a keserűséget, a szenvedést,
8. semlegesíti a megszokottságot, feloldja a jó dolgokhoz való hozzászokást.

2. Az optimizmus gyakorlása

Az „**optimizmus**” szó a latin optimus-ból ered, amely azt jelenti, hogy a „legjobb”. Arra utal, hogy az optimista ember minden helyzetben a legjobbat keresi.

Az optimizmus szoros kapcsolatban van az önbecsüléssel, saját pszichológiai jóllétünkkel és egészségünkkel.

Hogyan gondolkodik az optimista?

- biztos benne, hogy a világ sok lehetőséget nyújt számára a sikerhez,
- hisz benne, hogy nincsenek olyan korlátok, amelyek megakadályoznák céljai elérésében,
- nem panaszkodik, ha valami rossz történik,
- az életben minden akadályt kihívásként fog fel,
- mindig mindenben talál valami jót.....

Prof. Dr. Bagdy Emőke könyvében: „**az optimizmus a hangulati élet derűje.**”

Az optimizmus örömhormont termel, immunrendszert aktivál. A felnőttek felelőssége, hogy a gyerekek találkozzanak az optimizmus lényegével és a cselekvőképesség érzésével.

3. Társas kapcsolatok ápolása

Az ember társas lény, megfelelő fejlődése érdekében szüksége van a közösségre, szociális kapcsolatokra. Társas kapcsolataink döntő hatással vannak személyiségfejlődésünkre és társadalmi beilleszkedésünkre. Ha boldogabbá akarunk válni, érdemes a társas kapcsolatainkba fektetni az energiánkat. Aki boldog akar lenni, annak meg kell tanulnia utánózni a boldog emberek szokásait!

A társas kapcsolatok pozitív hatásai:

- A társas támogatás elengedhetetlen segítség ahhoz, hogy meg tudjunk birkózni az élet kihívásaival és kudarcaival.
- Jobban meg tudnak küzdeni a gondjaikkal azok a nők, akiknek leginkább egy barátnőjük van, mint azok, akiknek egy sincs.
- Mások vigasztalása és biztatása csökkentheti a szorongást.
- A társak támogatása azzal lendít rajtunk, hogy motivál és végigvezet bennünket az úton.

4. Jó cselekedetek gyakorlása

A jó cselekedetek, a segítségnyújtás boldogabbá teszi az embereket. A jó cselekedetek gyakorlása a boldogság fokozásának hatékony eszköze.

Hét boldogító érv:

1. Ha kedves és nagylelkű vagy valakivel, akkor pozitívabban látod őt, és ezáltal elfogadóbb és megértőbb leszel, ami hatással lesz belső jóllétedre is.
2. Amikor segítesz valakinek, és látod mások nehézségeit, sokkal jobban értékeled azt, amid van, és ezáltal szerencsésebbnek, hálásabbnak, érezheted magad az életedért.
3. Amikor másoknak segítesz, vigaszt nyújtasz, akkor elterelődik a figyelmed a saját gondjaidról és rágódásaidról, mivel a figyelem fókuszát valaki másra irányítod.
4. A jó cselekedetek gyakorlása fejleszti az önbizalmadat, az optimizmusodat és a hasznosságod érzését.
5. A jó cselekedetek életed értelmességét és értékét is emelhetik. Elkezded értékelni magad, hogy igenis van szükség rád és tudsz valami olyat tenni, amitől jobb lesz veled a világ.
6. A jó cselekedetek kielégítik alapvető emberi szükségleteidet: kapcsolatba kerülsz másokkal, rád mosolyognak, hálásak neked, és értékes barátságokra tehetsz szert.
7. A jó cselekedetek csökkentik a depressziós tüneteket, miközben fokozódik a boldogságérzés, és úgy érzed, ura vagy az életednek és saját magadnak.

A jó cselekedet gyakorlásához nem kell semmilyen különleges tehetség, idő vagy pénz. A jó cselekedeteknek nem kell nagyszabásúnak vagy bonyolultnak lennie. Ott tegyünk jót, ahol éppen vagyunk!

5. Elköteleződés egy cél mellett

Hat ok, amiért érdemes elköteleződni egy cél elérése mellett:

1. Azért, mert céltudatossá tesz bennünket, valamint azt az érzést adja, hogy urai vagyunk az életünknek.
2. Az értelmes célok támogatják az önbecsülésünket, azt eredményezik, hogy magabiztosnak és hatékornak érezzük magunkat, továbbá a nagy cél felé haladva minden rész cél elérése újabb lehetőség arra, hogy az érzelmeink felpeszsdüljenek.
3. Ha követjük céljainkat, akkor ez napi szinten is struktúrát és érzelmeket ad az életünknek.
4. Segít abban, hogy megtanuljuk beosztani az időnket: meg kell hozzá találni a fontosabb célokat, majd kisebb rész célokra osszuk fel őket.
5. Válságos helyzetben is arra kell törekedni, hogy legyenek olyan céljaink, amelyek mellett elköteleztük magunkat. Lehet, hogy újra kell gondolni és módosítani a kitűzött célt. Boldogabbak leszünk, ha rá tudjuk venni magunkat, hogy a régi célok helyett újakat találjunk.
6. A célok eléréséhez gyakran arra van szükség, hogy együttműködjünk más emberekkel. S az ilyen társas kapcsolatok önmagukban is fokozni tudják a boldogságot.

6. Megküzdési stratégiák

A megküzdés kifejezés arra utal, hogy mit tesz az ember a negatív esemény vagy helyzet okozta fájdalom, feszültsége vagy szenvedése enyhítése érdekében.

Kétféle megküzdési formáról beszélhetünk:

1. **problémaközpontú megküzdés:** ekkor a személy a helyzetre, a problémára összpontosít. A problémaközpontú megküzdés irányulhat kifelé magára a problémás helyzetre, de befelé is.
2. **érzelemközpontú megküzdés:** azzal foglalkozik a személy, hogy enyhítse a stresszhelyzet okozta érzelmi reakciókat, megakadályozza a negatív érzelmek elhatalmasodását.

A problémaközpontú és érzelemközpontú megküzdési formákon belül további **8-féle stratégia** különíthető el:

1. konfrontáció
2. eltávolodás
3. érzelmek és viselkedés szabályozása
4. társas támogatás keresése
5. a felelősség vállalása
6. problémamegoldás-tervezés
7. elkerülés-menekülés
8. pozitív jelentés keresése

A gyerekeknél bekövetkező alapvető változások kihatnak testi-mentális egészségükre. Ezért fontos, hogy előre felkészüljenek rájuk, és legyenek megküzdési módszerek a tarsolyukban, hogy uralni tudják ezeket a helyzeteket, és egyre tudatosabban, egyre ügyesebben tudjanak átmenni ezeken a nehéz időszakokon.

7. Apró örömek élvezete

Az apró örömek élvezete kifejezés olyan gondolatokra és viselkedésmódokra vonatkozik, amelyek képesek kialakítani, fokozni és tartóssá tenni az élvezetet.

Akik megengedik maguknak élvezni a jó érzéseket, értékelnek minden apró dolgot az életükben, azok kisebb valószínűséggel élnek át depressziót, stresszt, büntudatot, szégyent.

Azok, akiknek megvan a képességük arra, hogy pozitív dolgok bekövetkeztét várják, és mindezt örömmel, nagy valószínűséggel optimisták, és intenzív boldogságélményeket élnek át.

8. A megbocsátás gyakorlása

A megbocsátás képessége is fontos elemei a pozitív beállítódásnak, vagyis mindez nélkülözhetetlen a testi-lelki és szellemi harmóniához.

A boldogság egyik legfontosabb forrása a megbocsátás.

A megbocsátás három megközelítése:

1. Készek leszünk arra, hogy újjáépítsünk egy jóindulaton és bizalmon alapuló kapcsolatot valakivel, aki megbántott bennünket.
2. belső motivációnk növekedése, hogy megjavítsunk és fenntartsunk egy kapcsolatot, miután abban a másik fél bántó tettei kárt okoznak.
3. Megbocsátani annyit tesz, mint elfogadni a másik emberben lakozó értéket még akkor is, ha helytelen cselekedetét elítéljük.

Aki megbocsátott, az lemond a haragról, leteszi a sérelmet, leteszi a bosszúvágyat. Akinek megbocsátanak, nő az önbizalma, hinni kezd abban, hogy jobb emberré válhat.

A megbocsátás hat szintje:

1. bosszúvágyó megbocsátás
2. jóvátételi megbocsátás
3. elvárásokon alapuló megbocsátás
4. jogos elvárásokon alapuló megbocsátás
5. társas harmóniára törekvő megbocsátás
6. szeretetből fakadó megbocsátás

9. Testmozgás

A fizikailag aktívabb emberek nagyobb lelkesedéssel néznek elébe a mindennapoknak, mint a mozgásban szegény életmódot folytató társaik.

Legalább hetente minimum 5 napon minimum 30 perces testmozgásra van szükség, melynek jótékony hatásai a következők:

- oldja a szorongást,
- enyhíti, levezeti a stresszt,
- csökkenti és megelőzi a depressziót,
- emeli a hangulatot,
- pozitívan befolyásolja az önértékelést,
- növeli az önbizalmat,
- javítja a tanulási képességet,
- javítja a memóriát,
- javítja a koncentrációt,
- megnöveli a munkakedvet,
- elősegíti a jobb alvást.

A mozgás a gyermekek számára nélkülözhetetlen. Hatással van egész életükre, növekedésükre. A mozgás segíti az észlelést, a tapasztalatszerzést, alapját képezi a magasabb gondolkodási funkcióknak, a beszéd egyik feltétele. A gyerekek a játékos mozgás közben tanulják meg a stresszes helyzetek könnyebb elviselését, segíti őket a szociális beilleszkedésben és az egészséges önbizalom kialakulásában is.

10. Fenntartható boldogság

A fenntartható boldogság értelmezése

Az első: a pozitív érzelmek – A kilenc boldogságfokozó gyakorlat mindegyike képes arra, hogy rengeteg pozitív élményben részesítse azt, aki végzi. A lényeg, hogy a kedvenc gyakorlatainkat újra és újra vegyük elő, ami a leginkább képes rövid időn belül pozitív érzelmekkel feltölteni.

A második: a társas támogatás – Minden olyan viselkedésbeli változást, amelyhez erőfeszítésre és elszántságra van szükség, könnyebb akkor végigvinni, ha közben megkapjuk a házastársunk, gyermekeink, a barátaink, a szüleink, a testvéreink és a munkatársaink támogatását.

A harmadik: a szokássá válás – A pozitív gondolkodást és a kilenc boldogságfokozó viselkedési stratégiát szokássá kell alakítani ahhoz, hogy beépüljön a mindennapokba. Szokássá úgy tehetjük, ha rendszeresen, újra és újra változatos formában megismétljük azokat a magatartásformákat, amelyek kutatók szerint a leginkább hozzájárulnak boldogság szintünk növeléséhez.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- ❖ A Pedagógiai Programot az óvoda főigazgatója készíti el a nevelőtestület bevonásával, a fenntartó hagyja jóvá.
- ❖ A Pedagógiai Program megvalósulását a nevelőtestület szükség szerint, de nevelési évenként legalább egyszer felülvizsgálja.
- ❖ A Pedagógiai Program módosítására akkor kerül sor, ha a jogszabály előírja, a fenntartó, a szülők képviselőik útján, illetve a nevelőtestület erre javaslatot tesz.

A **PEDAGÓGIAI PROGRAM** nyilvános.

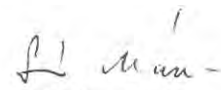
A **hatályba lépés ideje:** a Fenntartó jóváhagyását követően

Érvényessége: A hatályba lépéstől visszavonásig

Tiszabezdéd, 2025. augusztus 25.

Készítette:

Hárs Mária
Főigazgató